

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos Seimo
Lietuvos valstiečių ir žaliųjų
sąjungos frakcijos
seniūnui Ramūnui Karbauskuiui
El. p. grazina.grabauskiene@lrs.lt

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL LĖŠŲ SU PARLAMENTINE VEIKLA SUSIJUSIOMS IŠLAIDOMS SKYRIMO, NAUDOJIMO IR ATSISKAITYMO UŽ JAS TVARKOS APRAŠO PROJEKTO

2019 m. d. Nr.

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 8 straipsnio nuostatomis ir atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos Seimo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos 2019 m. lapkričio 18 d. prašymą, atlikome Lietuvos Respublikos Seimo valdybos sprendimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimo Nr. SV-S-1526 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo“ pakeitimo“ projekto (toliau – Aprašo projektas) antikorupcinį vertinimą.

Atliekant antikorupcinį vertinimą susipažinome su Lietuvos Respublikos Seimo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos 2019 m. lapkričio 5 d. raštu¹ dėl Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2019 m. spalio 23 d. sprendimo dėl pritarimo Aprašo projekto nuostatomis. Minėtame rašte Aprašo projektui pateiktos pastabos dėl neaiškaus teisinio reguliavimo², mūsų vertinimu,

¹ Prieiga internete:

<file:///C:/Users/olgam/Desktop/Olga%202019/2019/Seimo%20nari%C5%B3%20l%C4%97%C5%A1%C5%B3%20panaudojimas/Karbauskio%20kreipimasis%20%C4%AF%20Seima%20d%C4%97l%20parlamentini%C5%B3%20l%C4%97%C5%A1%C5%B3.html>

² Pagal Aprašo projekto 7.5–7.7, 7.15 punktus numatomos nustatyti išlaidos: 1) nešiojamųjų kompiuterių ir kitos kompiuterinės technikos įsigijimo, nuomos, eksploatavimo, techninės priežiūros, remonto ir draudimo; 2) Seimo nario biuro patalpos nuomos, eksploatavimo, remonto, draudimo ir aptarnavimo išlaidos, kitų patalpų, reikalingų Seimo nario parlamentinei veiklai vykdyti, nuomos išlaidos, Seimo nario biure esančios biuro ir kompiuterinės technikos įsigijimo, nuomos, eksploatavimo, techninės priežiūros, remonto, draudimo išlaidos (šios išlaidos priskiriamos su Seimo nario parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, jeigu Seimo narys yra įsteigęs biurą); 3) Seimo nario parlamentinei veiklai

leidžia daryti prielaidą, kad lėšos su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms gali būti naudojamos ir ne parlamentinei veiklai. Taip pat susipažinome su Lietuvos Respublikos Seimo Etikos ir procedūrų komisijos 2018 m. lapkričio 21 d. išvada Nr. 101-I-47³ dėl Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms naudojimo, kurioje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo 8.7 papunkčio nuostata⁴ stokoja teisinio aiškumo⁵, todėl tai sudaro sąlygas ją skirtingai interpretuoti.

Atlikus antikorupcinį vertinimą nustatyta, kad Aprašo projekte numatomas teisinis reguliavimas, nors ir nesudaro tiesioginių sąlygų korupcijai atsirasti, tačiau šiuo metu nėra pašalintos visos prielaidos neefektyviai ir neskaidriai Seimo nariui naudoti valstybės biudžeto lėšas su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms ir už jų panaudojimą atsiskaityti visuomenei. Siekdami aiškaus ir skaidraus Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo proceso teisinio reguliavimo, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus, kurie gali būti aktualūs tobulinant šio projekto nuostatas.

1. Dėl lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms naudojimo

Aprašo projekto II skyriuje nustatomos prekės ir paslaugos, kurios priskiriamos su Seimo narių parlamentine veikla susijusioms išlaidoms:

1.1. Aprašo projekto 7.1 punkte numatoma nustatyti, kad išlaidoms priskiriamos Seimo nario ir jo politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų tarnybinių telefoninių pokalbių, interneto, Seimo nario biuro telekomunikacijų, Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų vardu registruotų abonentų telefoninių pokalbių išlaidos. Teisinis reguliavimas leidžia apmokėti visus Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų vardu registruotų abonentų telefoninius pokalbius, tarp kurių yra ne su parlamentine veikla susiję asmeniniai pokalbiai. Atkreipiamas dėmesys, kad Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo vardu registruoti gali būti keli abonentai, todėl kyla klausimas, ar bus apmokėti

naudojamos transporto priemonės nuomos (ne daugiau kaip 30 procentų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms mėnesiui skiriamų lėšų sumos), išskyrus išperkamąją nuomą, trumpalaikės nuomos, dalijimosi transporto priemonėmis paslaugų, taip pat transporto priemonės eksploatavimo, techninio aptarnavimo, remonto, draudimo, taksi paslaugų (išskyrus tarpmiestinius maršrutus), viešojo transporto bilietų įsigijimo; 4) Seimo nario kvalifikacijos kėlimo, išskyrus švietimą pagal formaliojo švietimo programas, išlaidos.

³ Prieiga internete: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=25613&p_k=1&p_t=262928.

⁴ Aprašo projekto 7.7 punktą.

⁵ Patikrinus atsitiktine tvarka parinktų 43 Seimo narių 2018 m. II ketvirčio avanso ataskaitas ir susijusius išlaidas bei apmokėjimą patvirtinančius dokumentus, nustatyta atvejų, kai: 1) Seimo nariai pateikė daugiau kaip vieno automobilio eksploatavimo, techninio aptarnavimo, remonto ir draudimo išlaidas bei apmokėjimą patvirtinančius dokumentus; 2) Seimo nariai išlaidas ir apmokėjimą patvirtinančiuose dokumentuose nenurodė automobilio duomenų (automobilio markės, modelio, valstybinio numerio); 3) Seimo nariai pateikė kuro išlaidas ir apmokėjimą patvirtinančius dokumentus be mokėtojo vardo ir pavardės.

visi jo vardu registruoti abonentai ar tik vienas, kaip bus atskiriama, kokie pokalbiai buvo naudojami parlamentinei veiklai vykdyti atsiskaitant už šias lėšas.

Lietuvos Respublikos Seimo statuto 15³ straipsnis nustato, kad Seimo nariams išlaidoms, susijusioms su jų parlamentine veikla, kiekvieną mėnesį atsiskaitytinai skiriama 0,8 VMDU dydžio suma. Savivaldybės nemokamai suteikia patalpas Seimo nariui ir jo politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojui nuolatiniam naudojimuisi Seimo nario pasirinktoje rinkimų apygardos savivaldybėje (savivaldybėse) Seimo nario įgaliojimų laikui – ne mažesnę kaip 12 m² sanitarijos ir higienos reikalavimus atitinkančią patalpą su baldais ir telefonu. Už naudojimąsi telefonu apmoka Seimo narys. To paties statuto 16 straipsnis nustato, kad Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai padeda Seimo nariui vykdyti parlamentinę veiklą. Pažymime, kad įstatyminio lygmens teisinis reguliavimas nenustato Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojui galimybės apmokėti Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo vardu registruotų abonentų telefoninius pokalbius, todėl svarstyтина, ar Projekto aprašo 7.1 punkte įtvirtinta nuostata atitinka aukštesnės galios teisės akte įtvirtintai nuostatai.

Siekdami teisinio reguliavimo aiškumo ir efektyvaus ir skaidraus valstybės biudžeto lėšų panaudojimo, siūlome tikslinti Aprašo projekto nuostatą ir konkrečiai nustatyti, kad apmokamas tik vienas Seimo nario politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo vardu registruotas abonentas.

1.2. Aprašo projekto 7.2 punkte numatoma nustatyti, kad išlaidoms priskiriamos pašto prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos. Lietuvos Respublikos pašto įstatyme įtvirtinta pašto paslaugos sąvoka, tačiau pašto prekės sąvokos nėra nustatytos, todėl siekdami teisinio reguliavimo aiškumo, siūlome suderinti nuostatą su Pašto įstatyme įtvirtintomis sąvokų nuostatomis arba atskleisti pašto prekės sąvoką.

1.3. Aprašo projekto 7.16 punkte numatoma nustatyti, kad išlaidoms priskiriamos su komandiruoje susijusios išlaidos, kurias Seimo valdybos sprendimu Seimo narys turi grąžinti, kai be svarbios pateisinamos priežasties ar kitos Seimo valdybos sprendimu pripažintos pateisintos priežasties negalėjo išvykti į komandiruoje.

Atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos 27.1.6 punkto nuostatas, Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano 1.1.10 priemonę⁶, pritariame šiai nuostatai, kadangi priskiriant su neįvykusia komandiruoje susijusias

⁶ Viešai skelbti informaciją apie valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų tarnybines komandiruotes ir nurodyti komandiruotės tikslą, išlaidas bei rezultatą.

išlaidas prie su Seimo narių parlamentine veikla susijusių išlaidų jos bus skelbiamos viešai kaip ir kitos su parlamentine veikla susijusios išlaidos.

1.4. Aprašo projekto 8 punkte numatoma nustatyti, kad Seimo narys, kurio įgaliojimai pripažįstami nutrūkusiais, privalo grąžinti lėšas už paslaugas, už kurias sumokėta iš anksto ir kurios apima laikotarpius po Seimo nario įgaliojimo nutrūkimo datos. Numatomas teisinis reguliavimas nenustato grąžinti įgytas už valstybės biudžeto lėšas prekes⁷, pavyzdžiui, nešiojamuosius kompiuterius, kitą kompiuterinę techniką, nepadovanoti vertingi suvenyrai, kuriais galėtų naudotis kiti išrinkti Seimo nariai, neišleidžiant jau įgytiems daiktams skirtų lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms. Siekdami teisinio reguliavimo aiškumo ir efektyvaus lėšų panaudojimo, siūlome apsvarstyti galimybę dėl Seimo kanceliarijai grąžinamų prekių sąrašo įtvirtinimo pasibaigus Seimo nario kadencijai ar nutrūkus jo įgaliojimams.

1.5. Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo II dalis nustato išlaidų sąrašą, kurioms priskiriamos su parlamentine veikla susijusios išlaidos. Siekdami teisinio reguliavimo aiškumo ir galimybės interpretuoti sumažinimo, manome, kad su parlamentine veikla susijusių išlaidų sąrašas galėtų būti įtvirtintas įstatyminiu lygmeniu.

2. Dėl atsiskaitymo už lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms naudojimą

Tiek galiojantis⁸, tiek numatomas⁹ teisinis reguliavimas nustato, kad Seimo narys už kiekvieną mėnesį panaudotas lėšas su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms atsiskaito pateikdamas Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme nustatytus reikalavimus atitinkančius dokumentus ir Aprašo priede nustatytos formos avanso ataskaitą Seimo kanceliarijos Finansų skyriui. Susipažinus su avanso ataskaitos forma, manome, kad šios ataskaitos turinys visiškai ir aiškiai neatskleidžia įgytų prekių ir paslaugų pagrindimo, kadangi vien iš prekės, paslaugų pavadinimo, finansinio dokumento datos, serijos ir numerio ir joje nurodytos sumos sunkiai įmanoma nustatyti ir mokesčių mokėtojams paaiškinti, ar įgytos prekės ir paslaugos buvo panaudotos parlamentinei veiklai.

Neigiamai vertiname Aprašo projekte išbraukiamą 11 punkte įtvirtintą nuostatą dėl įgytų daiktų pagrindimo paaiškinamaisiais dokumentais. Manome, kad vien iš finansinių įsigijimo dokumentų neįmanoma nustatyti, ar įsigyti daiktai buvo naudojami parlamentinei veiklai. Siekdami

⁷ Pavyzdžiui, nešiojamieji kompiuteriai, kita kompiuterinė technika nupirkti, bet nepadovanoti vertingi suvenyrai tokie kaip laikrodžiai, rašikliai ir kita.

⁸ Lietuvos Respublikos Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2016 m. gegužės 11 d. sprendimu Nr. SV-S-1526 (toliau – Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašas).

⁹ Aprašo projekto 9–10 punktai.

skaidraus ir efektyvaus lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms panaudojimo, siūlome tobulinti avanso ataskaitos formą bei teisiniame reguliavime detaliai nustatyti, kokius, be finansinių, dokumentus Seimo narys privalo pateikti atsiskaitydamas už panaudotas lėšas, pavyzdžiui, renginio pavadinimas ir programa, kvietimai, Seimo valdybos sprendimai ir t. t., kurių pagrindu buvo panaudotos įgytos prekės ir paslaugos.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlome detalizuoti teikiamos avanso ataskaitos turinį ir aiškiai aprašyti kiekvienos nustatytos prekės ir paslaugos išlaidų pagrindimo dokumentus, kuriuos turi pateikti Seimo narys atsiskaitydamas už lėšas, susijusias su parlamentine veikla. Pagal nustatytus dokumentus būtų aiškiai matyti, kada, kam ir koku tikslu buvo panaudotos lėšos su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms.

3. Dėl lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms naudojimo kontrolės

Galiojantis¹⁰ ir numatomas¹¹ teisinis reguliavimas nustato, kad Seimo Etikos ir procedūrų komisija kontroliuoja, ar Seimo nario lėšos, gautos iš valstybės biudžeto su jo parlamentine veikla susijusioms išlaidoms, naudojamos pagal paskirtį. Seimo Etikos ir procedūrų komisija kiekvieną ketvirtį Seimo narių išlaidų, susijusių su parlamentine veikla, išsamias ataskaitas¹² skelbia Seimo interneto svetainėje. Iš viešai paskelbtos ataskaitos matyti, kad juose skelbiama kiekvieno Seimo nario informacija, iš kurios matyti, kiek lėšų panaudota konkrečioms prekėms ar paslaugoms įsigyti.

Susipažinome su viešai skelbiamos ataskaitos turiniu, kurios turinys skiriasi nuo avanso ataskaitos formos turinio. Taip pat pažymime, kad skelbiamų Seimo narių išlaidų, susijusių su parlamentine veikla, ataskaitų turinys nėra įtvirtintas teisės akte, todėl skelbiama ataskaitoje informacija gali būti keičiama Seimo Etikos ir procedūrų komisijos nuožiūra. Siekdami teisinio reguliavimo aiškumo, siūlome Aprašo projektu patvirtinti šios skelbiamos ataskaitos formą.

Direktorius

Žydrūnas Bartkus

Olga Meškienė, tel. (8 706) 63 347, el. p. olga.meskiene@stt.lt

¹⁰ Seimo narių lėšų su parlamentine veikla susijusioms išlaidoms skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jas tvarkos aprašo 9–10 punktai.

¹¹ Aprašo projekto 9–10 punktai.

¹² Prieiga internete: file:///C:/Users/olgam/Downloads/ATASKAITA_2019%20m.%20sausis-rugs%C4%97jis.pdf.